

Luz Pozo Garza *

Autopoética.

“Gañarás a luz”, promete León Felipe, xa que toda a poesía do mundo pode ser un único poema. O que varía é a luz. A semiótica actual apoia esa intuición do poeta: o discurso como transustanciación de discursos precedentes ou paralelos. Se é certo, cada poeta engade unha faísca de claridade ó poema total. Imos coa pequena lámpada na noite ata que a revelación, que xacía nas sombras, se fai lúcida e sobrevive. Quizais sexa iso a poesía: clarificación da idea na conciencia. Ou ensoñación malferida que xorde dun ceo incertamente transparente. *A transparencia* de Juan Ramón para comunicar coa Divinidade.

Habería, verdadeiramente, que engadir unha certa luz nova ó poema total. A luz propia que fai fuxir as nosas tebras. A forma persoal de prender unha chama, de acender unha lámpada. O xeito da vixilia nunha ofrenda polos longos pasadelos da noite. A travesía da memoria que albisca na penumbra. A forma omnipresente de engadir un verso á letanía da luz. Que, ás veces, prende coma lume, arde sen consumir e, por fin, eterniza.

No meu caso, a luz permite modificar a doutrina dos astros; abrir un códice pechado na noite; ser coñecemento sutil da condición suprema; trascender, tal o amor, das rúas sagradas do meu pobo; evocar a chuvia nunha praza baleira...

A luz decrece e fire se morre Rosalía e queda alucinada nos ollos de Rimbaud.

Tería que dicir con Víctor Hugo: “Vin a sombra, sen ollada, sen lámpada”. E despois engadir: Mais a luz vai comigo.

(De *Código Calixtino*, 1986)

---

* Luz Pozo Garza naceu en Ribadeo (Lugo) no ano 1922. Pasou a súa nenez entre esta vila e Viveiro. Durante a guerra civil, por razóns políticas, a súa familia sufriu persecución e tivo que pasar a residir en Marrocos ata 1940. Despois dos estudos de piano, maxisterio e Filosofía e Letras, foi profesora agregada e catedrática de Lingua e Literatura Españolas. Residente en Vigo, na actualidade dirixe, como xa o fixera dende a súa fundación na Coruña, a revista poética *Nordés*, en colaboración con Tomás Barros.

Cultivou a crítica literaria e, sobre todo, a poesía en castelán e galego: *Anfora*, 1949; *El vagabundo*, 1952; *O paxaro na boca*, 1952; *Cita en el viento*, 1962; *Ultimas palabras / Verbas derradeiras*, 1975; *Concerto de outono*, 1981 e *Código Calixtino*, 1986.

Consagración de Trasalba

1. Evocación

Agora que emprendiches navegación de altura
sen cartas nin sextantes
polas roitas celestes hacia o Santo Grial
nunha dorna-araucaria
igual a ti en idade e en materia de morte...

Agora que dominas os espazos e é posible
o feliz refrixerio
nas fontes onde agroman os ríos benamados
do Pico dos Ancares onde é sagrado o acevro
a Santa Tecla
-rosácea de seis pétalas na chuvia occidental-
e podes contemplar ó río Miño
fluíndo entre dúas terras labios dun Cancioneiro...

Evocámoste agora
en Trasalba de acantos e loureiros
acrópolis da patria:
ideas que tomaron forma de identidade
nese xeito de amor que chamamos Galicia
nesa cítara gris
nesa música escura e luminosa que nos traspasa o norte
nesa sorte de morte...

2. Primavera

En Trasalba ofrecían as laverscas
a fragilidade do canto
o sinal onde os ventos convocaron un día
as fronteiras do abrente
coas dádivas de Ceres e de Baco.

En Trasalba
o claro testemuño un río fidelísimo
precipita nunha canle a nosa historia.

Alí se anticiparon tódalas primaveras
e os outonos chegaron mesmo un rito
na ordenación dos días e as colleitas
á solaina do pazo onde principia un reino.

Alí as palabras lúcidas
poden esclarecer o destino dun pobo

na voz dun patriarca
El dixo: hai unha patria e unha terra
e puxo por escrito
a custodia da fala da chuvia do centeo
o legado do espírito. Tanta fidelidade...

3. Desconcerto.

Primeiro foi a aurora emisaria da luz
un instante sagrada
cando o fulgor da patria soaba coma un harpa gaélica
na ofrenda das Fisterras.

Despois crebouse o canto.
Chegaron as consignas insidiosas
no signo dos tambores na índole das bandeiras
na mañá violada:

Tanto manto de loito
tanto pranto
tanta noite cegada
tanta porta pechada
mortes sen cadaleito
nun tempo de borralla
sen saba
sen responso
sen mortalla...

O vento desnortado
espallou desconcertos pola bocarribeira:
secaron os parralles
cegaron amieiros
e talaron carballos bidueiros...

4. Solpor

Sábese que en Trasalba
moraron as palabras tutelares
no tempo do silencio.

A tarde declinaba na liña dos salgueiros
na curva inmorredora das glicinas
na sombra das camelias
xunto á fonte Castalia...

A chuvia mainamente petaba nas vidreiras
daquel outono anticipado.

Velaí a man da dona no acender dunha lámpada.
Sobor da mesa aberto un libro de Virxilio
no silencio do pazo.

Na solaina
ollaba o patriarca o Coto de Novelle
a luz occidental
a derradeira carta de Daniel
a patria en vela
e pronunciaba os nomes que non borrara a morte...

As veces no crepúsculo
na lembranza dun sono polas Torres de Oeste
falaba a Rosalía:

“Camiñaba fuxidía...

“Somentes a sombra esguía...